

Presentació

Els primers articles que escrigué Manuel de Pedrolo, quan tenia disset anys, per a la revista Petit Liceu, que l'any 1935 editava un grup d'estudiants de Tàrraga, no van poder ser publicats, perquè ningú no va ser capaç de desxifrar la lletra de l'autor. Després, quan ja tenia la màquina d'escriure, no es publicava cap revista ni diari en català. De manera que no va ser fins al 1962 que Pont Blau, de primer, des de Mèxic, i Serra d'Or, després, li brindaren l'ocasió de reprendre aquesta tasca d'articulista, que tan ^{prolífica} ~~profusa~~ i rica resultaria ser. En aparèixer el Tele/Estal, també hi col.laborà, si bé el to dels seus articles va començar a ser massa "comprometedor", com deia ell, i ja no es van atrevir a publicar la quarta part de "El silenci i la mentida", que va aparèixer a Serra d'Or. Els articles apareguts durant aquest període, més els que posteriorment va publicar a Canigó i Oriflama, en un lapse, doncs, comprès entre el 1962 i el 1972, en un total de vint-i-dos textos, foren aplegats en un volum, Els elefants són contagiosos, editat el 1974 per Edicions 62.

A partir de l'aparició de l'Avui, a l'abril de 1976, va iniciar la publicació d'un article, quinzenalment, en aquest diari, durant un període que es va estendre, en una primera etapa, fins al 1978, els quals articles foren publicats en forma de llibre el 1981, sota el títol de A casa amb papers falsos, per Edicions 62. Els d'una segona etapa, del 1979 al 1981, en aquell mateix diari, els trobem recollits a Algú sota l'altre, de l'any 1987, editat també per Edicions 62.

Des del 28 d'octubre fins al 4 d'abril del 1982, va escriure tretze articles per al Diàrio de Barcelona, que el mateix any 82, l'editorial El Llamp publicava sota el títol de Cròniques colonials.

I entre ~~el~~ l'1 de gener i el trenta de desembre de 1988, va prosseguir escrivint un seguit d'articles, vint-i-set en total, ^{a l'Avui} ~~que~~ el 1989 editava La Llar del Llibre, amb el títol de Cròniques d'una ocupació. D'aquestes cròniques en van aparèixer algunes més (fins a un total de quaranta) i segons que algun peridista va remarcar, arran de la mort del nostre autor (Rosa Maria Piñol, La vanguardia, 27-6-90), la continuïtat fou in-

terrompuda per decisió de la direcció del diari.

D'alguna manera, podríem dir que aquest corpus constitueix una mena de resum de l'ideari polític i cívic d'un dels més grans escriptors del nostre país. Amb tot, com ell mateix havia cuitat a assenyalar, referint-se principalment als articles on tractava la problemàtica nacional i independentista, el seu propòsit en escriure'ls no era pas de formular uns prolegòmens a una teoria de les nacionalitats, ans més aviat pretenia de crear un debat sobre aquesta temes, que fossin més polèmics i discutits, i es dolia que haguessin estat públicament ignorats, si bé no li estranyava gens que fos així. Per això a la presentació del recull Algú sota l'altre deia: "A part l'encert o el desencert de les meves observacions i de la pertinència dels arguments que avanço o dels exemples que proposo, no hi ha, en general, cap interès a airejar les posicions independentistes. Normalment, hom s'estima més silenciar-les, potser amb la idea que allò que hom calla no té tanta existència."

Per tal que ningú no dubtés de les seves intencions, en escriure aquesta sèrie d'articles, a la nota d'introducció de les Cròniques d'una ocupació, hi afirmava: "El títol és prou explícit per entendre que aquests textos denuncien allò que els nostres polítics no ignoren, però més s'estimen silenciar: la situació colonial de la nostra terra. Són, doncs, el discurs d'algú que no renuncia a la plenitud de la seva cultura; un discurs independentista."

Aquestes paraules ens haurien de fer reflexionar de nou sobre el compromís —l'engatjament— de l'intel·lectual amb els problemes del seu temps i de la seva terra, sobretot quan aquesta no gaudeix de la llibertat que hauria de fornir-li un Estat propi, i, en canvi, es troba dominada per un altre Estat, que, com a màxim, li atorga el tracte que donaria a una colònia. Avui, ~~mai~~ engegats pel miratge produït per una autonomia, que pot resultar suficient per a una província en un sistema provincial, però mai per a una Nació amb tots els ets i uts (car, si ho és, una nació, allò que ha de tenir és el seu propi Estat), són molts els intel·lectuals

de casa nostra que s'estimen més ficar el cap sota l'ala i ajocar-se a l'escalf de l'statu quo, per gaudir de les prerrogatives que atorga el poder constituït, en comptes de lliurar batalla, en el camp de la discussió de les idees, per la recuperació plena del nostre país.

En aquesta lluita, en aquest terreny, Pedrolo s'hi ^{sentia} ~~sentia~~ sol. Així ho deia: "Jo em fa l'efecte que sóc una espècie de gota d'aigua en un mar. Imaginem-nos que un parell de dotzenes de nosaltres, intel·lectuals, escriptors, etc.... que podem tenir una veu als diaris, féssim la mateixa feina. Aleshores no seria una gota d'aigua, sinó un petit rierol, perquè un rajaria un dia, l'altre l'endemà, i seria com un relleu. Sembla com si un altre cop ens haguessin acollonit." (Entrevista a El Llamp per Xavier Borràs, que inclou aquest volum.) No sé si acollonit, però sí que és evident que ens hem apoltronit, no sols els intel·lectuals, els escriptors, etc., sinó tot el poble català (i em refereixo al poble dels Països Catalans).

Tot això respon, d'alguna manera, a una síndrome que pateix el poble català: la disgregació de la identitat. Aquesta crisi d'identitat portarà, si no s'hi posa remei, a la disgregació de la nació catalana. Si no sabem qui som, no podrem assumir la pròpia identitat nacional. Quan diem que Catalunya (els Països Catalans) és (són) una nació, no fem més que afirmar que ser català configura una identitat; que tenim una llengua única que és la catalana; que aquesta llengua constitueix el signe més distintiu de la nostra identitat nacional i, per tant, hem de defensar-la, conrear-la i utilitzar-la en tots els nivells de la nostra vida col·lectiva; que per tal de poder-nos ^{sentir} ~~sentir~~ ~~sentir~~ ciutadans dels Països Catalans hem de poder anar pel món amb documents que cerifiquin la nostra nacionalitat; que de bandera, com de llengua, només en tenim una; que no volem ser "subdits" de cap Estat aliè, sinó ciutadans del propi.

Després de tots aquests anys de rentada de cervell, d'intents d'assimilació, de colonialisme cultural, de dominació, per part de la metròpolis, com deia Pedrolo, tot el cos social dels PPCC ha caigut en un

estat d'alienació. Si nosaltres, els adults, no ens sotmetem a un tractament enèrgic, no ens guarirem de la neurosi, i tampoc no podrem tractar els nostres fills per alliberar-los d'aquesta malaltia nefanda. I de la decisió que prenguem al respecte, dependrà que els nostres nёts continuin essent catalans de parla catalana, que no n'hi pot haver d'altres: o seran catalans de parla catalana o no seran catalans. En aquest aspecte, tota la resta és retòrica o demagògia.

Pedrolo tenia una ment dotada d'un gran poder de raciocini, de tal manera que els seus escrits, després d'un plantejament del tot lògic, es van desenvolupant a base d'un seguit de raonaments que tendeixen a arribar a una conclusió enraonada, fins i tot després d'haver proporcionat ell mateix els arguments contraris a la posició que defensa. De vegades els seus raonaments tenen una contundència que resulta, gosaria dir, incontrovertible. D'aquí que els articles de Manuel de Pedrolo poden ajudar-nos a realitzar aquella anàlisi, a efectuar aquell tractament a què em referia. Aquesta és una qüestió urgent i impostergable d'higiene mental per al nostre poble.

Darrerament, s'ha parlat força de Manuel de Pedrolo: arran del seu traspàs, van sortir una sèrie de notes de circumstàncies, i al desembre, durant tres dies, es va celebrar a Lleida el "Col.loqui rellegir Pedrolo", on es va fer una anàlisi, amb els consegüents debats o taules rodones, de les diverses vessants de la seva obra literària. Ningú, però, no es va ocupar, d'una manera precisa i àmplia, del Pedrolo articulista, en un mot, del seu "discurs independentista", com en deia ell.

Per omplir, ni que sigui modestament, aquest buit, l'editorial El Llamp ha volgut reeditar les tretze Gròniques colonials. En aquests articles hi tracta el tema de l'opressió nacional; el de l'obligatorietat de "ser" espanyols que els opressors ens imposen; el de la castellanització forçada, per tal de mantenir el domini del nostre poble (no oblidem allò que ja deia Tàcit: "la marca de l'esclau és parlar la llengua del seu

amo"); el de l'ajornament del nostre alliberament nacional i social, per una "esquerra" que defensa l'existència de les colònies; el de les lleis harmonitzadores i els Estatuts retallats, o la referència a l'intent de cop d'Estat del 23F i a la "unidad de la Patria". Així mateix, l'editor ha rescatat dues entrevistes fetes a Manuel de Pedrolo per Xavier Borràs: l'una, "Manuel de Pedrolo: la independència", apareguda a la revista El Llamp del mes de de , i l'altra, publicada a "El Brusi Dominical", n° 4, del 17 d'abril de 1983. I, finalment, un text pràcticament inèdit, Calvet 9, el primer d'una sèrie de papers que havien de tenir continuïtat, sota el títol general de "Plecs de Pedrolo".

Jordi Arbonès

Bernal(Buenos Aires), febrer, 1991